

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ
ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

**Матеріали
XV Міжнародної науково-практичної
конференції**

22 березня 2023 року

**Одеса
ОДУВС
2023**

УДК 351.74
P68

*Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво
перевищували пропоновані обсяги*

P68 Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократич-
ної правової держави: матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф.,
м. Одеса, 22 березня 2023 р. Одеса: ОДУВС, 2023. 362 с.

УДК 351.74

© ОДУВС, 2023

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ПЕРЕДУМОВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТЕМПОРАЛЬНО-ПРАВОВИХ КАТЕГОРІЙ У ПРИВАТНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

*Маковій В. П., кандидат юридичних наук, доцент
завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ*

В умовах глобалізації всіх суспільних явищ сучасного світу питання взаємопроникнення культур, правил поведінки, етнічних звичаїв та цінностей стає чи не найголовнішим фактором у розвитку світової економіки. При цьому на перше місце виходить нормативно-правове супроводження таких процесів, що прямо або опосередковано сприяє обміну різними благами, які забезпечують задоволення потреб людини, груп людей та народів. Навіть побіжний аналіз статистичних даних світового обороту всіх благ майнового та немайнового характеру створюють передумови до пошуку й аналізу їх походження, забезпечення умов якнайскорішого їх переміщення від одного суб'єкта до іншого з метою обопільного задоволення потреб учасників таких відносин.

Цивільно-правові інститути безпосередньо забезпечують статичну та динамічну складову господарського обороту, що опосередковується визначенням правового режиму низки благ майнового та немайнового характеру, з приводу яких виникають, змінюються та припиняються цивільні правовідносини.

Дослідження міжнародних нормативних актів надають привід до наступних висновків. Загальні декларація прав людини 1948 року поряд з невід'ємними правами людини, які не містять економічного змісту, налічує також і права, які безпосередньо мають в тій чи іншій частині економічне підґрунтя. Серед останніх право на: недоторканість житла (ст. 12), володіння одноособово чи разом з іншою особою певним майном (ст. 17), непорушність такого володіння (ст. 17). Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року теж містить відповідні положення, які опосередковують відповідне підґрунтя для реалізації прав особи, що мають економічний зміст.

На рівні національного законодавства аналогічні положення відтворені в Конституції України (1996) на прикладі: ст. 13 (право власності), ст. 30 (право на недоторканість житла), ст. 41 (право власності та право на результати інтелектуальної, творчої діяльності), ст. 42 (право на здійснення підприємницької діяльності), ст. 43 (право на працю), ст. 47 (право на житло), ст. 48 (право на достатній життєвий рівень) тощо.

Однак, найбільш універсальним та таким, що забезпечує правове підґрунтя для існування низки прав, які мають економічний зміст, на рівні національного законодавства є Цивільний кодекс України. Так у розрізі змісту ст. 1 Цивільного кодексу України предметом правового регулювання даного нормативного акту є особисті немайнові та майнові відносини, що ґрунтуються на

юридичній рівності, вільному волевиявленню та майновій самостійності їх учасників.

Оскільки передумовою до цивілізованого розвитку сучасної світової спільноти є створення цивілізованих правил обігу відповідних майнових благ, то з наведеного кола відносин, що є предметом цивільно-правового регулювання найбільш значимими є майнові та пов'язані з ними немайнові, які хоча не мають економічного змісту, однак в силу вказаної природи відіграють значиму роль у забезпеченні цивільного обороту. Так, у випадку дослідження змісту права інтелектуальної власності особисті немайнові права є невіддільними від самого об'єкта, цінність якого подекуди в тисячі разів перевищує цінність тієї чи іншої нерухомості. Відповідним чином, суспільні відносини, змістом яких є право на банківську таємницю, що пов'язане з укладенням відповідного банківського договору щодо певних валютних цінностей, чітко вирізняються від інших немайнових відносин у зв'язку із значимістю для майнової сфери уповноваженого суб'єкта у випадку їх порушення. Послуги, що є складовою благ немайнового характеру, обіймають левову частку ринку в сучасних умовах. Подібним чином, немайнова сутність корпоративних відносин ніяким чином не нівелює значимість їх унормування з огляду на вагомість впливу здійснення відповідних корпоративних прав для переміщення капіталів у сучасній економіці. І нарешті, розвиток технологічних рішень на прикладі криптовалютних вирішень, NFT-об'єктів, штучного інтелекту відповідним чином забезпечує капіталізацію благ, з приводу яких виникають немайнові відносини.

Майнові відносини, основним призначенням яких є забезпечення цивілізованого правового режиму відповідних майнових благ через їх статичне закріплення за певним суб'єктом та надання можливості змінити приналежність таких благ, що опосередковує динамічність цивільного обороту. Аналіз цивільно-правових норм, свідчить про охоплення ними низки майнових відносин, серед яких: конструкції речового права, зобов'язально-правові інститути, юридичні інструменти спадкового права тощо.

Дослідження статистики економічних показників в умовах глобалізації світового ринку на прикладі венчурних інвестицій свідчить про наступне. Слід вказати, що саме даний різновид інвестувань є найбільш значимим, оскільки передбачає вкладення у відповідні інноваційні, «молоді» проекти, які надають можливість отримати максимальний зиск при вкладенні у проривні програми, які підтримуються бізнесом, державою та іншими соціальними інституціями через їх актуальність та потребу у суспільстві. При цьому переміщення венчурного капіталу більш глобалізоване через надзвичайну динамічність засобів до його реалізації, можливість використання різних інновацій у сфері, витік з нього так званого крипто-валютного капіталу.

Наявні аналітичні матеріали говорять про перспективу збільшення даного сегменту ринку з 173,5 млрд. доларів у 2021 році до 1068,5 млрд. доларів у 2031 році, де щорічний приріст такого капіталу має скласти понад 20% [1]. Притому, що якісні характеристики такого розподілу капіталу теж підлягають

видозміні, де буквально вчора сфери його прояву проявлялись у будівництві, торгівлі, готельному і туристичному бізнесі, переробці сільгосппродукції, страхування та інформатизації, а вже у подальшому планується превалювання комп'ютерної та побутової електроніки, сфери комунікації, природних наук, енергетичної сфери тощо. Вже зараз спостерігається вихід на перші місця сфер розвитку штучного інтелекту, хмарних та блокчейнових технологій.

Визначальним фактором стало приєднання України до Маркерської угоди про заснування Світової організації торгівлі 1994 року, яка серед іншого покликана створити як найсприятливіші умови в галузі торгівлі та економічного підприємництва, що повинні бути спрямовані на підвищення рівня життя, забезпечення повної зайнятості й значного та постійного зростання реального доходу й ефективного попиту, а також розширення виробництва товарів та послуг і торгівлі ними з урахуванням оптимального використання світових ресурсів відповідно до цілей сталого розвитку, прагнення захистити й зберегти навколишнє середовище та поліпшити засоби для досягнення цього в такий спосіб, який є сумісним з їхніми відповідними потребами та інтересами на різних рівнях економічного розвитку. Дана подія інтенсифікувала процеси як в межах України, так і міжнародно-правовому просторі за її участі прямо або опосередковано через відповідних резидентів щодо забезпечення цивілізованих правил введення, використання, вилучення відповідних благ у економічний оборот з елементами іноземного походження за інтересом, суб'єктом, об'єктом, місцем вчинення юридично значимих дій тощо.

Наступним значущим кроком у контексті створення ефективних умов для розвитку української економіки у поєднанні з економіками країн сусідів, у першу чергу Європейського Союзу стало взяття курсу країни на євроінтеграцію, що віднайшло втілення в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони 2014 року.

Наведене сприяло ширшому охопленню всіх суспільних відносин процесами інтеграції в світову спільноту, особливо у площині обігу певних майнових благ, що мають відповідну економічну цінність. Тому правове регулювання таких суспільних відносин потребує відповідних трансформацій, оновлення, модернізації з огляду на наявні виклики.

Цивільне законодавство містить основний інструментарій, який спроможний супроводжувати вказані процеси, більше того, у ньому закладена інтерполяційна конструкція в частині розуміння предмету правового регулювання як невизначеного кола суспільних відносин, які навіть без вказівки у відповідних нормах є предметом саме цивільного права. Тому саме перш за все модернізація цивільно-правових норм шляхом втілення основних здобутків світової спільноти має забезпечити економічну інтеграцію української спільноти у світовий простір.

Таким чином, інтеграція українського суспільства до світової, передусім європейської, спільноти безпосередньо пов'язана з економічними процесами, які відбуваються в Україні, чільним вектором яких є всесвітня глобалізація

через взаємний обмін в різних втіленнях відповідних ресурсів майнового та немайнового характеру, що мають певну перш за все економічну цінність.

Саме час як темпоральна величина, встановлюючи певні обмеження щодо здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків, забезпечує оперативність поведінки суб'єктів цивільного права, визначає найбільш оптимальний та ефективний шлях для реалізації динаміки цивільного обороту, а значить опосередковує найраціональніші можливості перетікання економічних процесів у сучасному суспільстві. Таке формулювання створює передумови до як найоптимальнішого структурування механізму правового регулювання наведених суспільних відносин, у структурі якого темпоральні обмеження займають належне місце.

Без належних правових перетворень на рівні національного законодавства такі процеси приречені на фіаско, тому відповідні правові конструкції є назрілими, мають отримати адекватне втілення саме у межах приватного, цивільного права.

Література:

1. Pradeep R., Aarti G., Vineet K. (2022). Venture Capital Investment Market Research, 2031. *Venture Capital Investment Market*. URL: <https://www.alliedmarketresearch.com/venture-capital-investment-market-A19435> (дата звернення 09.03.2022).

Логінова Н. М., Дубовий Д. О. ПРЕВЕНТИВНИЙ МЕХАНІЗМ В СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ	158
Магац І. В. ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	159
Маковій В. П. ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ПЕРЕДУМОВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТЕМПОРАЛЬНО-ПРАВОВИХ КАТЕГОРІЙ У ПРИВАТНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ	161
Мамедов А. Е., Коломієць Ю.М. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ	164
Мариніч П. В., Резніченко Г.С. ОСОБЛИВОСТІ ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ ЗАСУДЖЕНИМИ ЖІНКАМИ	166
Мерденів Ю.В. МІСЦЕ ІНСТИТУТУ НАСТАВНИЦТВА В МЕХАНІЗМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....	168
Morozyuk N. RESISTING THE SUPERIOR OR FORCING HIM TO BREAK OFFICIAL DUTIES	171
Мосузенко В. Ю., Бахчеван Є. Ф. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ ПРИМУСУ ЯК МЕТОДУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	174
Мудрецька Г. В. ПОЯСНЕННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ.....	177
Мухіна Г. В. ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІОНАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ	179
Нестеренко М., Янчук Н. Д. ДОТРИМАННЯ ПРАЦІВНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ.....	182
Ніщевич А.С. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ БІЖЕНЦЯ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	185
Носкова Т.І., Карапет'янц С.І. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.....	188
Павленко Л.М. МИСЛИВСЬКА ЗБРОЯ ЯК ПРЕДМЕТ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 263-1 КК УКРАЇНИ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	191